

„Mefisto“ – lugu enese- müümisest või kangelaslikust vastupanust?

Äsja Eesti Draamateatris
esietendunud **Kertu Moppeli**
„Mefistot“ kiidab **Andrei Hvostov**.

PÄRISPATTU LANGEMINE:
Hendrik Höfgen (Juhan
Ulfsak) otsib võimsa
natsiga seotud Lotte
Lindenthalilt (Merle
Palmiste) protektsiooni.
Lõbusatest rahvatükkidest
on kõrini, tahaks mängida
midagi muud, midagi
võimsat. Höfgen tahab olla
Mefistofeles „Faustis“. Et
saada kuradi roll, tuleb
saatanlike jõududega
kokku leppida.

Näitleja Gustaf Gründgens oli legend juba eluajal. On praegugi, ehkki tänane kuulsus on seotud ühe kirjandusteosega – Klaus Manni „Mefistoga“, mis vist tõesti väärrib „kättemaksuromaaniks“ nimetamist. Gründgens ja Mann olid eelmise sajandi kahekümnendatel aastatel Hamburgis tegutsedes „äre- vad kultuurinoored“, kes tegid koos Klaus'i õe Erika ning Pamela Wedekindiga ajastule iseloomulikke trikke. Olid nn mõirgavad kahekümnen- dad, mida iseloomustas maailmasõ- ja õudustele järgnenud pillerkaari- tamine ning „võtame elult kõik, mis võtta annab“-meeleolu kultiveerimine. Sama nähtus leidis aset Londonis, mille kõmulehed kirjeldasid boheemlaslike suunamudijate-tselebriitide (kasutades tänapäevast kõnepruuki), nn The Bright Young Thingsi askeldamist kultuuriväljadel.

Eirati konventsioone ning moraalnorme, flirditi vasakpoolsusega, oldi avalikult homoseksuaalne ning tarbiti meelemürke. Klaus ja Erika Mann olid maailmakuulsa kirjanikust isa tõttu kuulsused juba n-ö hällist saati, sama kehtis ka Pamela Wedekindi kohta, kelle isa oli üks tollase Saksamaa kuulsamaid kirja-

nikke. Hiilgava neliku viimane liige Gründgens oli suhteliselt tundmatu, kuid see muutus peatselt. Tegemist oli tõeliselt andeka näitlejaga, kes vallutas nii teatri- kui kabareelavad, osales ka filmides, näiteks Fritz Langi vändatud mängufilmis „M“, mis ilmus linale 1931. aastal ja kus Gründgens kehastas kriminaalse maailma üht pealikku Schränckerit.

HIILGAVA NELIKU SÕPRUS SAI surmahoobi natside võimuletulekuga. Oli saabunud otsustamise aeg, kes on uue võimuga ja kes on vastu. Klaus Mann ja tema õde Erika otsustasid minna eksiili, Erikaga vahepeal abiellunud (kuigi homoseksuaalsete

Klaus Mann kirjutas teose, mille sisuks oli näidata, kuidas tema kunagine sõber on osutunud konformistiks, karjeristiks, täielikuks tõpraks, kes minetab karistuseks saatanaga pakti sõlmimise eest talle antud näitlejageeniuse.

eelistustega) Gustaf Gründgens jäi aga kodumaale. Algas kohanemine uue võimuga.

Klaus Mann ei andnud oma sõbrale (võib-olla ka armastatule) natside riigis tehtud karjääri iial andeks. Kui poliitemigrant Mannile tehti 1935. aastal Amsterdamis elades ettepanek kirjutada romaan aktuaalsetel teemadel, siis kääriski Klaus käised üles ning kirjutas teose, mille sisuks oli näidata, kuidas tema kunagine sõber on osutunud konformistiks, karjeristiks, täielikuks tõpraks, kes, olles läinud natsidega koostööle, minetab karistuseks saatanaga pakti sõlmimise eest talle antud näitlejageeniuse. Kuigi romaanis on näitleja nimeks Hendrik Höfgen, ei kahelnud juba teose ilmumise hetkel keegi, et lugu on reaalselt eksisteerinud Gründgensist.

NÄITLEJA KOHANDUMINE KURJUSEGA ongi romaani „Mefisto“ sisu, mille põhjal on **Kertu Moppel** kirjutanud samanimelise dramatiseeringu ning selle lavastajana ka Eesti Draamateatri publiku ette toonud.

Arusaadav, mis muudab selle loo nii paeluvaks. See on möödani-ku meenutus ning samas aktuaalse-

FOTOD GABRIELA URM

WENN WIR MARSCHIEREN: Natsionaalsotsialistlike veendumustega näitleja Hans Miklas (Lauri Kaldoja) viib saksa lapsed helgesse tulevikku. Näidendi teksti kohaselt on kõik lapsed lihtsatest peredest. Ent üks nendest poistest võiks väga vabalt olla väike Joseph Ratzinger, tulevane paavst Benedictus XVI.

te ohtude eest hoiatamine. Höfgenit kehastav **Juhan Ulfsak** pidas 2019. aastal teatriauhindade jagamise õhtul mälestusväärse kõne, kus ta hoiatas kultuurilise ja poliitilise konservatiivsuse toksilise ühisosa